

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНЫҢ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1951
ИЮЛЬ
21
СУББОТА
№ 143 (2317)
ӨРТӨЗ 20 КӨП.

БО ХУНГУ СОЛУНДА:

Совет Эвилелинде (1 арын).
Областың ховуларында (1 арын).
РСФСР-нин 1946—1950 чылдарда дөрткү (дайын сөөлдүдөгү бири) беш чыл планының күүсөлдөзүнүн түннелдеринин дугайында (2 арын).

Ф. Чуйков. — Коммунизмнин тийлелгези дээш чалбыштыг демиселчи (3 арын).
Б. Афанасьев. — Рур—америк агрессорларнын европада арсеналы (4 арын).
Улус демократиянын чурттарында (4 арын).
Кореяда болушкуннар (4 арын).

Партия чырыдышыкынының чаа-чаа чедишкннеринче

Бистин каадырларымыс боттарынын политиктиг белеткелин хун бүрү болбаазырадып, марксисчеленинчи эртемни могаг чок шигээдин ап турарын бистин чуртувуска коммунизмни тургузар дээш демисел болгаш оон-биле холбашкан коммунист кижизидилге талазы-биле ажал негеп турар. Каадырларнын политиктиг белеткел болгаш марксисчеленинчи меделери бекдик болган тудум, оларнын ажы-улам үре-түннелдиг болур болгаш ол ажылдын түннелдери улам чедингир болур деп эш Сталин өөредип турар.

Бистин областың партия организаациязы коммунистерни, комсомолчуларнын болгаш партиянын эвес активтин идея-теоретиктиг деннелин бедидер талазы-биле эртен өөредилге чылында элээн ажылды кылган. Марксизм-ленинизмнин үндөзүнүн үш муң кире кижжи бөлүмнере болгаш политшколаларга өөренип турганнар. Теоретиктиг билгилер, политиктиг белеткел массаларнын сөзүлүг баштыгы болурунга, эң эки шалыпчылар, агитаторлар болгаш пропагандистер болурунга коммунистерге дузалап турар. Бөлүмнере болгаш политшколаларга алдынган теоретиктиг билгилер удуртулганын шынарын бедидеринге, практиктик сорулгаларны чедишкннинг шийтирлээринге удуртукчу каадырларга дузалап турар.

Чаа өөредилге чылы удавас эге дээр. Хоорайнын политшколаларында болгаш бөлүмнере кичээлдер октябрьниң 1-ден, а көдээ черлерге октябрь 15-тен эгелээр. Партия организаациялары, өөредилге чылынга белеткелмишаан, пропагандистерни белеткээринге кол кичээлгеини салып, шынгын ажылдарны чорудуп турарлар. Ынчаарга политиктиг өөредилгенин чедишкннинг болурун чогуу на пропаган-дистер шийтирлээр-ле болгай.

Көдээ пропагандистерниң улуг бөлүгү ВКП(б) обкомунун чанында ай хуусаалыг курстары дооскан, а 40 кижи ап партиянын Кызыл хоорай комитетинин чанында база ай хуусаалыг өөредилгеде туруп турарлар. Районнарга комсомолчуларнын болгаш аныктарнын өөредилгенин удуртуп пропагандистерниң ийи неделя хуусаалыг семинарлары эрчилээ. Партия чырыдышыкынының четкизинге кичээлдер чорудар, пропагандистерни беш хонук хуусаалыг семинарларын база чокку үеде эртерери көрдүнгөн.

Ынчагаш, школалар болгаш бөлүмнере эки белеткелден пропаган-дистер-биле хандырган болур. Ынчалзажок, ол дээрге оларнын-биле моон сонгаар кандыг-даа ажал чоруткан херээ чок дээни ол эвес-тир. Харын, доктаамал өөрен-ринге бүгү байдалдары оларга тургузуп ооз дээш, литература болгаш консультациялар талазы-биле кандыг-даа четпес чүүлдер оларга чок болзун дээш, олар боттарынын дуржулгазын үргүлчү солчуп турзун дээш, амдан эгелеп сагыш салыры эргежок чугула. Ынчаарга, бөлүмнере болгаш политшколалар удуртукчуларынын дыка хөй боттарынын пропагандисчи ажылын бирле дугаар эгелээр болганда, үстүнде чүүлдерин эрге-жок чугулазы улам шынгырай бээр.

Пропагандистерге бистин чурт-тун даштыкы болгаш иштиги байдалынын дугайында лекциялар болгаш илеткелдер, большевик партиянын төгүзүңү болгаш теориянын айтырларынын талазы-биле, эртемниң, литературанын болгаш уран-чүлдүн айтырларынын талазы-биле лекциялар үргүлчү номчутуруп турар кылдыр ажылды ынчаар организаастар херек.

Партия организаациялары партия

чырыдышыкынының четкилерин чет-челээринче киргеннер. Ол дээрге чаа өөредилге чылынга белеткелде ооза харысалгалыг үе-ле болгай. Партия комитеттеринин ажылдык чыларынын болгаш партия эге организаацияларынын секретарьлеринин кичээлгеин ол чугула ажылды угулар херек.

Чамдык коммунистерни бөлүмнере болгаш политшколаларга оларнын сонургалын болгаш нити билиг деннелин барымдалавайн, аяа-ла хей кири бижип каар чоруктар эртен чылын эвээш эвес тургулаан. Партия организаациялары партия чырыдышыкынының четкилерин четчелээр, кандыг-даа чызы кылбас дээш, коммунист бүрүзүн туксай көөр, политшколаларнын болгаш бөлүмнере динчакчыларынын чангыс-аай нити-билиг болгаш политиктиг деннелин чедишкннер херек.

Идея-политик талазы-биле партия чырыдышыкынының бедиктен бедиктеринге өскөн коммунистерге дузаламчы организаастарына ооза кичээлгеин салыр херек. Кол хевиринин бөлүмнере «ВКП(б) төгүзүңү долчу курсун» чедишкннин өөренип эртен эштер болу-нуң өөредилгенин бедиктен бедиктен бөлүмнере ийикле азы хуунда өөренешкннин аргазы-биле үргүлчүлөр болур.

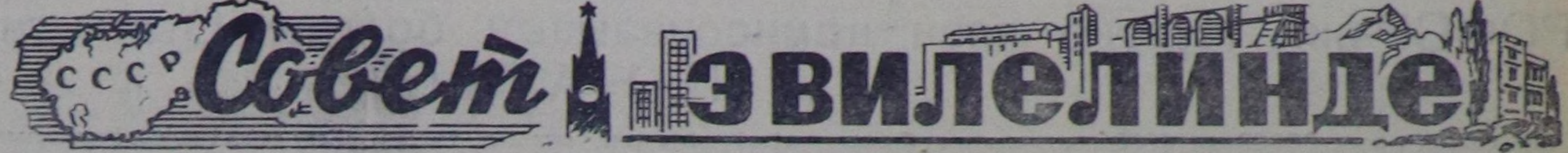
Марксисчеленинчи теорияны хууда өөренеринче партия, совет, комсомол болгаш ажал-агый ажылдакчыларынын каадырларын партия организаациялары калбаа-биле эвилелдээр журулду. Көдээ интеллигенциянын элээн кезин теоретиктиг өөредилге-биле мырнай бичи-даа хаара тутумлаан обла-стың чамдык районнарында партия чырыдышыкынының системасын турган эртен чылыг индиг улуг частырынын бо чылын катангай болбас херек.

Барыш-Хемчик, Чаа-Хөл, Сүт-Хөл болгаш өске-даа районнарда политшколаларга болгаш бөлүмнере көдээ ажал-агый специали-стеринин мырнай чөгөнгү хуузу турган. Каа-Хем болгаш Ын-Хем районнарга башкылар, эмчилер ортузунга өөредилге багай организа-статын турган.

Партия организаациялары комму-нистер-биле тус-тус беседалагып тургаш, марксисчеленинчи теория-нын оларнын кайлары болуңу хуузуңда өөренерил деп чүвени то-дарадыр журулду болгаш өөредил-генин планын тургузуп алырынга оларга дузалап журулду. ВКП(б) төгүзүңү, диалектика болгаш төгү-материализминин, политэконо-миянын талазы-биле, большевик партиянын болгаш Совет күрүне-нин даштыкы, иштиги политиканын айтырларынын талазы-биле лекцияларын номчулганын кичээл-дерин баштайгы хүндүлде эгелеп калбартыр, консультацияларын, теоретиктиг кадды беседалажымы-кынын, семинарларын болгаш өске-даа ындыг ажылдарын доктаамал чорудар херек.

Большевик партиянын улуг баш-тыкчылары болгаш организаацияла-ры, Совет күрүненин тургузукчула-ры В. И. Ленинниң болгаш И. В. Сталинниң амыдыралын болгаш ажал-чорудулганын коммуни-стер болгаш партиянын эвес калбак массалар канчаар-даа аажок со-нуургап турарлар. Ол сонургалды улам эки хандыраарын, В. И. Ленинниң болгаш И. В. Сталинниң биографияларын өөренерин улам непередиринин бүгү аргалары чаа өөредилге чылында партия органи-заация бүрүзүлө бар.

Партия пропагандазынын улам ийи көдүрүлүшкүнү чаа өөредилге чылынга өй-шаанда болгаш эки белеткелден хамааржыр. Ол дээрге партия ажылынын эң чугула учас-тогу-дур, ынчангаш ону больше-викчи эзу-биле шийтирлээр херек.

Наңнын бедик эзилдириглери

СТАЛИНСК. Кузнецкинниң Сталин аттыг комбинатынын металлурттары эш И. В. Сталинга чагаазынга алган хүлээлгелерин күүседир дээш шынгын демисежин турарлар. Бүгү бүдүрүлге шиклинге чартык чыл планы хуусаа бетинде күүсетинген. Ийги чартык чылдын баштайгы хүнери бүдүрүлгенин чаа көдүр-лүшкүнү-биле демдегелетинген. Дүргенинни методун калбаа-биле хереглеп тургаш, кан эзилдиркичи-лери чүс-чүс тонна металлды план-дан ажыр бергеннер.

Бирги цехтин мартенчилери чыл эгезинден бээр дүргенинни методу-биле чүс-чүс тонна металлды план-дан ажыр бергеннер.

Бирги цехтин мартенчилери чыл эгезинден бээр дүргенинни чүс-чүс эзилдиргелерин кылган болгаш камнап алган шагында муң-муң ме-таллдарын немей эзилдирген. Июльде цех ортумаа-биле печинин квад-рат метр бүрүзүндө кан алышыкы-нын мурнакчы нормазындан 520 килограмм хөйну алыр, а ангы-ангы хүнерде тонна ажыгы. Эң бедик бүдүрүкчүлүгү-биле бирги печинин кан хайылдырыкчылары эштер Ляхов, Голонченко болгаш сталинчы шаналдын лауреады Чанков олар ажылдааннар. Печинин квадрат-ты метр бүрүзүндө мурнакчы планда көрдүнгөндөн 1080 кило-грамм хөй канны олар ап турар. Чүглө июльдин 9 хонунда дүргенин 14 эзилдирешкннеринге үш ажыл солчушкунундан хөй үе камнатынган. Эзилдирешкнниниң шагы баштайгы чартык чылдын-дан 46 минута кызырлаган.

Домечилерин аразында база чарыш калбарып турар. Шой эзил-дирелгези хажык чок өзүп турар.

Сибирь көдээде тудушкун

НОВОСИБИРСК. Бо чайын об-ластың суурларында ажал-агый-нын, чуртталганын болгаш культу-ра-амыдыралдын улуг тудушкуну калбарган. Колхозтарда тудуңуң 874 бригадаларын тургускан. Чартык чыл иштинде чаа 237 аът ка-жааларын, ийек, бызаа, хаван, хой, куш кажааларын туткан болгаш ажылгала киирген, ажал-агыйнын 1688 оран-савалары тудушкун үе-зинде туруп турар. Оларнын хөй ке-зээ чангыс аай хевирлиг болуп ту-рар.

Колхозчуларнын 550 хире өг-бү-лезин чаа бажынарже көжүп алган. Тудуг ажылдарынын улуг хем-чээлдиг болуп турарын күүседир дээш, көдээ ажал-агый артельери чурттуң тудуг материалдарынын бүдүрүп үндүреринин талазы-биле баазанын быжылгап, калбарып ту-рар. Чаа 70 хире тууяу заводтары ажылдап эгелээ, ынчаарга 40 за-водтар чокку үеде ажылгала ки-рер.

(СЭТА).

Областың ховуларында Сталин аттыг колхозта

Чаа-Хөл районун Сталин аттыг колхозта малга быжыг чөм суурну белеткээр ийи бригада бар. Ол бри-гадаларга 32 кижи ажалдап турар. Ийи бригадада 4 сизен кезер ма-шина, 2 сизен бөлөр аът дырбааш-тары бар. Оон ангыда 18 колхозчу хол халдыры-биле сизен кезип ту-рар. Колхоз сизен кезилдизинче июль 1-де кирген. Сизен кезилдизин бо айнын иштинде доозар деп ший-тирлээнер. Бо эртен хонуктарынын

иштинде 148 центнер мал чөмин белеткеп сараттаан болгаш 15 тонна силдусту кылган.

Нинтинин малынга чөм белеткеп турар ажал-ишчилеринин ортузунда агитас-массалыг ажал чорувайн ту-рар. Ынчангаш колхозта партия эге организаациязы болгаш колхоз баш-таар чери моон сонгаар колхоз ке-жигүннеринин ортузунга агитация ажылын күштелдирери чугула.

М. ОЧУР.
Колхозтун сизен шөлүндө
Тере-Хөл районун «Большевик» колхозта сизен ажылында 6 бригада ажылдап турар. Бригадалар аразында социалисттик чарышты салып алганнар.
Сизен кезилдизинде бригадалары Санчатмааның удуртуп турары бри-гада сизен кезилдизин хуусаа бетин-де бедик шынарлыг доозарынче кыйгырган. Санчатмааның бригада-зында анык херээженер Ханды, Севээн, Күзөк калдыры-биле сизен кезеринге мергежилди болуп, нор-мазын хүн-бүрү күүседип турар.

(СЭТА).

Ростов область. Октябрьск (көдээ) районун улгатыр катышкан Калинин аттыг колхозунда хөй чылда үнер сизгенерин кезилдизин эгелээ. Бо чылын ол колхоз 679 гектар люцернаны, эспарцетти, су-данканы болгаш өске-даа сизгенерни ажаап алыр.

Чурукта: тракторист И. К. Грозун агрегады кезилде. Ол люцернанын бедик дүжүдүн бир дугаар ажаап кирипкен.

Чуруу А. Безродный. СЭТА-нын прессклишези.

Дүжүт ажаап алышыкы болгаш көдээ ажал-агый продуктуларының белеткели

НАЛЬЧИК. Кабардин АССР-нин көдээ ажал-агыйнын механизатор-лары дүжүт ажаап алышыкынын мурнакчы мастерлеринин үдерегин эгербишаан, тараа кезилдизин кыска хуусаа иштинде эки шынарлыг эр-тирер дээш демисежин турар.

Урожайненск районун «Сталинец» аттыг көдээ ажал-агый артелинин ховуларында беш комбайнерлар ажылдап турар. Комбайнер Элберд Хапов кузун чажып тараан 180 гек-тар арбайын кестирген болгаш дөрт муң ажыг центнер тарааны бастыр-ган. Комбайнерин бо улуг чедиш-кинге шак графиги болгаш мурну-нда ажалдап кылып алган стахановчу маршруттар улуг дузалаан. Ком-байнерин шупту белдирлери шын салдыган, кезилдизин хирээнин до-лу алышыкыны-биле эң-не куду кезишкннин ол кылып турар.

Тарск районун «Вторая пятилет-ка» көдээ ажал-агый артелинде су-раагы комбайнер Мухадия Абазов хүн нормазын дыка ажыр күүсетпи-шаан, гектар бүрүзүндө 28—30 центнер кызыл-тасты бастырып ту-рар. Тараанын бедик бастырылганын Акбашык, Майская болгаш өске-даа МТС-тин хөй-хөй комбайнерла-ры чедишкннер ап турарлар.

ЧИМКЕНТ. Чурттуң мурнакчы комбайнерларынын кыйгыры Мурнуу Казахстаннын механизатор-ларынын аразында изини-биле деткитирген. Областың хөй-хөй комбайнерлары 2—3 сезонун нормаларын ажалдаар деп сөзүн берген болгаш ол хүлээлгезин хүндү-лү-биле күүседип кирипкенер. Сай-рам районун «Белые воды» колхоз-тун ховуларында тараалары Ан-тон Евтух кезип турар. «Сталинец

(СЭТА).

—6» деп комбайн-биле тараа кезил-дизинин үш хүнеринин иштинде норма эзуугаар 48 гектар турганын 90 гектар кылдыр кезип, тараа ажаап алышыкында тергини эки болуп турар.

БАКУ. Азербайджанның белеткел пункттарыныче эртен чылдын бо үезинге дөмейлээрге оон алды катап хөй тараа кирген. Сальян болгаш Евлах районнар күрүңге дужаар хүлээлгелери республикада бир дугаар-ла күүсеткен.

Азербайджанның бүгү-ле районна-ры тараа белеткелдин чорудуп турар. Бедик даглардыг Лерик болгаш Ко-нахкенд районнарнын колхозтарын-дан белеткел пункттарында тараанын баштайгы бөдүктери келген. Республиканын он-он көдээ ажал-агый артельдери тараанын бүгү-ле хевирлеринин талазы-биле планна-ры күүсеткенер. Белеткел пунктула-рында кезип турар тарааларын шы-нары эртен чылдардан дыка артык эки.

СТАВРОПОЛЬ. Ипатовск районун Жданов аттыг колхозу крайда бир-ле дугаар 2636 гектар шөлдөн тарааны ажаап ап, тараа ажалла-ганын дооскан. Комбайнерлар Мереш-ко, Фомичев болгаш Скрипка олар шак графиги ажылдап, ук колхоз-ка тараа кезилдизин 15 ажал хү-неринде эртерген. Тараа кезилдизин-биле кадды колхоз күрүңге тараа дужаалдазын чоруткан. Элеваторда 70 муңдан хөй пуд тарааны дужаа-ган.

Труновск, Шаповок, Апанасенко болгаш Дмитриевск районнарнын колхозтары тараа культуларынын хөй нуруузу ажаап алган.

(СЭТА).

Чурттуң курорттарында

Чурттуң курорттарында дышта-нып турар улустун саны кончуг хөй. Чаа санитарийлер болгаш дыш-танылга бажынары тургустунуп, эрги турганнарын алгыды тудуп ту-рар. Эмнеде кабинеттери чаа меди-цина херекселдери-биле долдуңу, спорт шөлдери, хемелээринин стан-циялары — аны-бүрү спорт херек-селдери-биле хандыртынган.

Башкириянын, Уралдын, Ыракы Чөөн-чүктүн, Поволжьедин нефть ажылдакчылары Кавказтын, Кара далай кыдынын, Риганын, Москва чанынын кадыкшылга черлеринде дыштанып турарлар. Нефтичилер-нин «Старый Крым» деп санаторий болгаш Дрогобыч областа «Трускавец» деп санаторий бо чылын алгытынган. Кара далайын эринде энергичилерге үш чаа са-наторийлер тургустунуп турар.

Чаа кадыкшылга черлерин При-морьяда балык үлетпүрүнү, Крас-ноярск крайда даг тыыжынын үлетпүрлеринин болгаш Сталин об-ластың хөмүр даш черинин ажал-чынары ап турар. Кисловодскиде Бельмянной дагда автомобиль бол-гаш трактор үлетпүрлеринин ажал-чынарынга чаа санаторий тургус-туңган. Чүглө күрүненин социал камгалаалынын бюджетинде чаа ка-дыкшылыга черлерин тургузарын-га бо чылын 235 ажыг миллион рубльди чарыгдары көрдүнгөн.

Профвэилдерни ам 1200 чыгы санаторий болгаш дыштанылга ба-жынарыл. Профвэилдеринин, министрстволарнын болгаш ве-домство черлеринин кадыкшылга черлерин чыл төнүзүңге чедир 4 ажыг миллион ажалчы чоннар бө-дүңүк шөлээзин эртерип дышта-нырлар.

(СЭТА).

Мал ажылы хөгжүдеринин үш чыл планы хуусаа бетинде күүсетинген

ВЛАДИВОСТОК. Чкалов райо-нун колхозчулары — нинтинин про-дуктулуг мал ажылы хөгжүдеринин үш чыл планын хуусаа бетинде күү-седир дээш социалисттик чарыштан эгелекчилери. Олар крайга бир ду-гаарында 1951 чылдын төнчүзүндө планнатынган малдын баш санынын деннелин чедишкннер. Оон-биле кадды мал ажылынын продуктулуг чо-руу дыка бедээ. Мал ажалгазында четпестерни узуткан.

Хөй күш кирер ажылдык механи-зацияныче улуг хайгааралды райо-нда салып турар болгаш салып тур-ган. Чеди көдээ ажал-агый артель-деринде фермаларын электриждер ажалды чорудуп турар. Мал кажа-аларынын тудушкуну калбак хем-чээлдиг болуп турар.

(СЭТА).

Школалар бедик дүжүт дээш

Чаа-Хөл районун «Бай-Булуң» колхозта эге школанын өөреникчи-лери бедик дүжүт дээш демиселде кирип турарлар. Школанын өөреникчилерин ол школанын эрге-ле-кчи-зи Балды-Сюрюң баштап алгаш кол-хозтун тараа шөлүңүн чок казы-зындан тараанын хоралыг дайыны өгөрлери ачкан. Ол аянашкынга 25 школалы киришкен. Анык ач-чылар 473 хээкчилерин узуткап чок кылганнар.

Амгы үеде башкызынга удурту-ган 18 школалы колхозтун тараа шөлүңдө пок үнүштерин арылгап аштап турар. Малга четчир чөм белеткээринде чеди школалылар ки-рип, хөлээни сөөртүп ажалдап турар.

Кызылдын автотранспорт конто-разынын коллективти эртен июнь айнын дургузунда шалыкчы ажал-дааннар. Тоннокилометр талазы-биле ол айнын планын 151 хуу, кижи-лер сөөртүрүнүн планын 110 хуу күүсеткен.
Бүдүрүлгенин планын ажал күү-сетпишаан, кывар материалды хөй-биле камнап ап турар мурнакчы чо-лаачылар бар. Чолаачы Попелеев онаалгазын 330 хуу күүсетпишаан

лар. Школалылар чүглө сизен кезилдизинде киржиринден ангыда башкызынын удуртулганы-биле сизен кезип турар колхоз кежигүн-деринге солун концерттерин база көр-гүзүп, колхозчуларга улуг мактал-дылар.

Школа эргелекчизи өөреникчи-лерни колхоз ажылыныче организа-стап кииреринден ангыда ловуларды ажалдап турар колхозчуларга агитация ажылын база чорудуп, агит-хуудустарны дөрт удаа үндүргөн. Оон-биле чергелештир колхозчулар-га солун номчулганын үргүлчү кы-лып берип турар.

А. ЧАМБАЛ.

Ай планын ажыр күүсеткен

537 литр бензинни камнап алган. М. Дресвянников онаалгазын 253 хуу күүсетпишаан 65 литр бензин камнап алган.
Чүглө чолаачылар эвес, септекчи-лер база боттарынын онаалгаларын ак-сеткилди-биле ажыр күүседип турарлар. Моторист А. Барабанов айнын планын 230 хуу, стюльжи Осипов 232 хуу күүсеткенер.

КИЛИН.

Чагыг хуусаазындан үш ай бурунгаар күүсетинген

КРАМАТОРСК. Ново-Краматор-скинин Сталин аттыг машина туду-уунун заводу Цимлянскынын сү-белдеринин адресинче ийи күчүлүг элктри лебедкилерин чүдүрүп чо-рудупкан. Ол херекселдер кайзы-даа 150 тонна чүк көдүрер күш-түг.

Оон-биле коммунизмнин улуг

тудууун хүндүлүг чагыын хуусаа-зындан үш ай бурунгаар күүседип, шлюзтарын хаалгаларын көдүр-еринге кирер көдүрер механизминин күүсеткен.

Шупту 21 чүк көдүрер механизминин маааа бүдүрүп үндүр-гүлгези кылдынган.

(СЭТА).

РСФСР-ниң 1946—1950 чылдарда дөрткү (дайын сөөлүндеги бирги) беш чыл планының күүселдезиниң түңнелдериниң дугайында

РСФСР-ниң Күрүне план комиссиязының болгаш Статистика эргелелиниң ДЫҢНАДЫ

1946 чылдың июньда РСФСР-ниң Дээди Советиниң хүлээп алган РСФСР-ниң улус ажил-агыйын катеп тургузарының болгаш хөгжүдериниң 1946—1950 чылдардагы дайын сөөлүндеги беш чыл планы,

ССРЭ-ниң азааның болгаш эш Сталинниң бодунуң хүн-бүрүдеги дузаламчызының ачызында, чедиишкиниң күүсетинген, а ук планының эң чугула онаалгалары дыка ажыр күүсетинген.

Хөй чылда үнер сизгенер тарыры шөлдерин калбартыр талазы-биле онаалгазы чедир күүсетинмээн болгаш мал чеминиң бүдүрүлгези мал ажылының өскөн негелделеринден чыдып каап турар.

Хову камгалалының мяш тарылганын талазы-биле улуг ажилдар чорутунган. Бойдус чаартылганын стилинчи планын күүсетипшаан, РСФСР-ниң Европа кезээниң хову-луг болгаш арга-ховулуг районнарының колхозтары, совхозтары, машина-трактор станциялары, ыяш ажил-агыйлары болгаш ыяш камгалалының станциялары 1948—1950 чылдарда камгалал ыяш олуртулганын болгаш тарылганын 850 муң гектар шөлгө чорутканнар.

Күдөөн кино черлериниң, кинотеатрларын болгаш көжөр киноларын четкизи 1950 чылдың төңчүзүндө, 1940 чылга бодаарга, 1,5 катап улгаткан.

Беш чыл планының үлетпүр талазы-биле күүселдези

Үлетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Мал ажылының талазы-биле колхозтарда малдың болгаш куштун баш-санының дайын мурнундагы ассортиментини катеп тургускай болгаш чаа кылыглары массалык-биле бүүдүрүлгези

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Кат-чимис болгаш виноградары шөлдер беш чылдың дургузунда элээн калбарган.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Эмнелге черлериниң четкизи калбарган болгаш чоннуң медицина хандырылганы экижээ.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Москваың болгаш Ленинградтың үлетпүр бүдүрүлгелери беш чыл планын хуусаазының бетинде күүсеткеннер.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Мал ажылының талазы-биле колхозтарда малдың болгаш куштун баш-санының дайын мурнундагы ассортиментини катеп тургускай болгаш чаа кылыглары массалык-биле бүүдүрүлгези

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Кат-чимис болгаш виноградары шөлдер беш чылдың дургузунда элээн калбарган.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Эмнелге черлериниң четкизи калбарган болгаш чоннуң медицина хандырылганы экижээ.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Совет садыг чедиишкинниң хөгжү турган.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Республика болгаш чурт үлетпүрүниң нити продукцияның хемчээли болза, 1950 чылда— беш чылдың сөөлүг чылында—дайын мурнундагы 1940 чылга бодаарга, 23 хууа өзер ужурулуг деп беш чыл планында жөрдүнгөн турган.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Чурт үлетпүрү болгаш тывш кооперациязы 1950 чылда беш чыл планының нити продукцияны бүдүрүп үндүрүр талазы-биле онаалгазы

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Беш чыл планының транспорт болгаш харылзаа талазы-биле күүселдези

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Орук станциялары организастатынган. Ынчалза-даа орук тулар механизмнер, тракторлар болгаш автомобильдер ам-даа четпес ажыгалынып турар.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Бичи хемнерге чаа суг оруктарын шингээдиң алыр талазы-биле болгаш олап чүктер сөөртүр талазы-биле беш чыл планының онаалгазы ажыр күүсетинген.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Республика болгаш чурт чагырганың үлетпүрүнде тулук материалдарының бүдүрүлгези дайын мурнундагы деңнелди ашкан.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Чурт үлетпүрү болгаш тывш кооперациязы 1950 чылда беш чыл планының нити продукцияны бүдүрүп үндүрүр талазы-биле онаалгазы

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Автомобустарың болгаш такси деп чыл планының чылдарында барык 5 катап өскөн.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Харылзааның чепсектери болгаш радио беш чыл планының чылдарында катеп тургустунган болгаш улам ыңай хөгжүтүнгөн.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Чуртталга туудушунуң делгемиле калбарган.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Республика болгаш чурт чагырганың ыяш үлетпүрүнде тулук материалдарының бүдүрүлгези дайын мурнундагы деңнелди ашкан.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Одалганың чурт үлетпүрүнде хөмүр-дөш тывыгы 1950 чылда, 1940 чылга бодаарга, 52 хуу, торфбрикет бүдүрүлгези 3,5 катап өскөн.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Беш чыл планының чоннуң амыдыралының материалдыг болгаш культурулуг деңнелин бедидер талазы-биле күүселдези

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Чектелишкини чедип алдынган.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Коммунал бүдүрүлгелерин катеп тургузар болгаш чаа тулар талазы-биле улуг ажилдар боттанган.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Беш чыл планының көдээ ажил-агый талазы-биле күүселдези

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Мал чими культуларының талазы-биле тарылга шөлдери беш чылдың дургузунда 28 хуу өскөн оон иштинде кызыл-тастың тарылга шөлдери 71 хуу өскөн.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Ажылчы чоннуң культура-амыдырал хандырылганын куруениң чарыгдаллары дыка өскөн.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Эге, чеди чыл, ортумак школа-ларга, ажилчын болгаш көдээ аныктар школаларына, техникумнарга болгаш өске-даа ортумак өрөдүлгө черлеринге 1950 чылдың төңчүзүндө 20,6 миллион өрөникчилер өрөнип турган.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Колхозта күш-ажылдың сагылга чурумун быжыглаар

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Техниктиг культурулар талазы-биле тарылга шөлдери беш чылдың дургузунда 64 хуу өскөн, оон иштинде лей-долгунестин тарылга шөлдери 80 хуу, конопляны—24 катап, тарымал тооруктун—35 хуу өскөн.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Мал чими культуларының талазы-биле тарылга шөлдери 1950 чылда, 1940 чылга бодаарга, 14 хуу өскөн, ыңчалза-даа беш чыл планының

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Чоннуң материалдыг байдалының бедиишкини-биле чергелештир дайын сөөлүндеги үеде культураның, эртемниң, уран-чүүлдүң улам ыңайгы

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Хову камгалалының мяш тарылганын талазы-биле улуг ажилдар чорутунган.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Эмнелге черлериниң четкизи калбарган болгаш чоннуң медицина хандырылганы экижээ.

Улетпүрү РСФСР-ниң талазы-биле катеп тургузарына болгаш хөгжүдеринге эртен беш чылда элээн чедиишкиннер чедип алдынган. Беш чыл планында жөрдүнгөн үлетпүр бүдүрүлгенин 1950 чылда деңнели хуусаазының бетинде—1949 чылдың IV кварталында чедип алдынган.

Ажылга кызымак болурга оң түңнели эки

Чээрби беш кичи өрөнип турар бижик бөлгүмү организастатынган ындан бээр оон элээн хөй кичээлдер эртен. Ол бөлгүм болза, Бай-Тайга районун Көп-Сөөктө «Тилделге» колхозунда туруп турар. Бижик өрөдилгезиниң бөлгүмүн культуармейжи Борбак башкылап келген.

Бижик бөлгүмүнүң кичээлдериниң 3 катап доктаамал болуп тургулаан. Эш Борбак болза, колхозчуларны хостуг шактарда бижикке өрөдилп турар. Ылангыя оларга санын бөдүүн аргаларын база өрөтпишаан турар. Башкы болза, өрөдилп эртен чүүлдерге диннакчыларны шыглап, катаптаашкыны чорудуп турар.

Башкы мындыг арга-биле кичээлдер чорудуп турар, чүд дээрге, кезинди үжүктөргө хереглеп, өрөдилге херекселдерин, чуруктарын ажыглап, оларны өрөникчилерге көргүзүп, бижик өрөдилгезин бөдүүн билдир кылдыр чорудуп турар. Бижик билбестерин бижикке өрөдилгезин арганын ыңчаар организастааның түңнелинде онда бижик билбес кижилерин хөй кезин бижикке дүргөн өрөнип ап, бижикти номчуп турар апарган, оларның иштинде Шожут, Биче-Уруг, Доста, Санчыап олар бижикти номчуур, бижир кылдыр өрөдилп алган.

Культармейжи Борбак бижик өрөдилгезин моон сонгаар үзүктөлдүрбөс дээр кызмак чүтүлдүг ажыдап турар. Оон ол ажылыга колхозтун баштаар чери болгаш ында партия эге организастааны боттуп дузалажыры чугула.

А. АКАРА.

Чүк машиналарың ажилдадыр

Каа-Хем районунда «Кызыл тулук», «Сталнич орук», «Октябрь 14 чыл ою», «Октябрь 30 чыл ою» көдээ ажил-агый артельдери 1948 чылда колхозтар санына бүүдүн чартык тонна чүк сөөртүр машиналарын садып алганнар.

Ук машиналарны ээ-харыс салга чок ажыглааны-биле болгаш чоллаачыларны хөй удаа солуп, кайы хамаан чок кижилерни хөлезилеп чоллаачылап турганын харазы-биле үстүнде ады үнгөн колхозтарын машиналарны үрелери үрелген, чамдактарының кезектерин оорга алып каапканы-биле чамдык машиналарны чүгүле харжактыг дөрт дугуйлары артып калгылаан чоруктар бар.

Чамдыкы 1 чылдан 2 чыл чедир калдык-даа септелге чок турар. Бир эвес колхоз баштаар черлери боттарына тускай чоллаачыларны өрөдилп алган турган болза, машиналар камныг болгаш ажылдан турар ийик.

Ук машиналарны ажыглага киирип, куска тараа ажаап алышыкыныга ажыглаар кылдыр септел белекпей алыр талазы-биле колхозтар баштаар черлериниң даргалары хемчегни алыры кол негетинер.

Б. БАЗЫР-ТАРАА.

Колхозта күш-ажылдың сагылга чурумун быжыглаар

Сүт-Хөл районунун Алдан-Маадыр сумузунда Калинин аттыг колхозта күш-ажылдың сагылга-чуруму кончук багай байдалда турар. Колхозтун чамдык ажил-агыйлары Манчурек, Көшпес, Хөлчүктүг деп черлерге чайга үеде көже берген, колхозка биче-даа ажыктыг ажил кылбайн чайлап турарлар.

Колхозтун сизген кезилдизинге белеткеди кошкак болган, ыңчангаш июльдың 10-га чедир ол колхоз сизген кезилдизинге кирбээн, тараанын чайгы ажаалгазы четпес, чамдык ыявалы сугтарга чогуур тарсааларын сугтарбаан, оон ыңай сугтарган 350 га черин сугтарылганын шынары багай болуп турар.

Колхозта күш-ажылдың сагылга чурумунун мындыг багайының чылдагааны болза, колхоз даргазы Чамдама колхозчулар ортузунга кандыг-даа организаста массалыг ажил чорутпай, харыс салга чок ажилдап турарында болуп.

Оон-биле кады ол колхозта партия эге организастааның секретари Борбак-оол, комсомол эге организастааның секретари Отук олар колхозчу коммунистерни болгаш комсомолчуларны колхоз ажылын сегидерге мобилизаставайн турарын чүгалаар херек.

РСФСР-ниң Статистика эргелели. РСФСР-ниң Күрүне План комиссиязы.

К. ХӨӨКҮЙ-ООЛ.

